

УДК 351.074:614

DOI: 10.35432/tisb292023289653

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кравець Світлана Вікторівна

здобувач

Інститут публічної служби та управління

Національний університет «Одеська політехніка»,

лікар зі спортивної медицини КНП «Одеський
обласний лікарсько-фізкультурний диспансер»

Одеської обласної ради»

<https://orcid.org/0009-0007-7518-5395>

Збройна агресія на сході України з 2014 року та повномасштабне вторгнення російської федерації з 24 лютого 2022 р. поставила перед системою охорони здоров'я нові завдання і потребу в швидких рішеннях в системі медичної реабілітації. Так, за даними [1], станом на 9 березня 2023 було поранено 13 620 цивільних українців з них 968 дітей, а також поранені військові, точну кількість яких дізнаємось після перемоги.

Поділяємо думку науковців [2] стосовно того, що вітчизняна система публічного управління сферою охорони здоров'я сьогодні проходить своєрідний стрес-тест. Аналізуючи управлінські кроки українського Уряду і профільного Міністерства охорони здоров'я України, доходимо висновку, що дана система у певній мірі характеризується своєю мобільністю та операційністю. Але з метою подолання кризових явищ, спричинених російською агресією зазначена система має вже сьогодні закладати підвалини своєї системної та стратегічної трансформації, адже по завершенню війни і воєнного стану, фізичне та психологічне здоров'я українського населення буде пріоритетом номер один у нашій державі [2].

Під впливом змін, система публічного управління має бути особливо гнучкою та адаптивною, задля вчасної розробки, впровадженні та контролю усіх тих заходів, що забезпечуватимуть ефективне функціонування системи медичної реабілітації. З цією метою, в умовах сучасних викликів, відбулась низка адаптаційних змін:

1) Визначена норма встановлення пільги з оподаткування для підприємств та організацій, що спеціалізуються на виробництві допоміжних засобів реабілітації для осіб з інвалідністю [3].

2) Впорядковано умови забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, реабілітаційними послугами на підставі висновків лікарсько-консультативних комісій закладів охорони здоров'я чи рішень військово-лікарських комісій незалежно від встановлення їм інвалідності, у тому числі за кордоном, для осіб, які у період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях під час служби, трудової та іншої діяльності, проживання на відповідній території отримали поранення, контузію, каліцтво або захворювання внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах проведення воєнних (бойових) дій та у період здійснення воєнних (бойових) дій або в районах, що піддавалися бомбардуванням, авіаударам та іншим збройним нападам [3].

2) З метою забезпечення територіальної доступності якісної медичної та реабілітаційної допомоги населенню створюються госпітальні округи. Госпітальний округ поділяється на госпітальні кластери, в межах яких організовано комплексний доступ населення до стаціонарної медичної допомоги. Межі госпітальних округів та госпітальних

кластерів, порядок їх визначення та функціонування, а також порядок визначення кластерних, надкластерних та інших видів закладів охорони здоров'я, що входять до спроможної мережі закладів охорони здоров'я госпітального округу, визначаються Кабінетом Міністрів України на основі потреб населення у медичній допомозі та забезпеченні комплексного надання медичної та реабілітаційної допомоги [4].

3) Міністерством охорони здоров'я розроблено і затверджено порядок надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини, реабілітаційної допомоги із застосуванням телереабілітації, також можливість залучення волонтерів для надання реабілітаційної допомоги низького обсягу в амбулаторних умовах на первинному рівні або залучення у палатах гострої реабілітації закладів охорони здоров'я або у стаціонарних чи амбулаторних реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах у період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях та протягом шести місяців після його припинення чи скасування [5, 6].

4) На 2023 році був затверджений бюджет Програми медичних гарантій в сумі 142 млрд. 928 млн. 785 тис грн [7], що є на жаль меншим з попереднім роком (у 2022 році – становив 157 млрд. 593 млн. 640 тис грн. і 7 коп [8]).

Однак одним із пріоритетів у 2023 році стала медична реабілітація у попередньому була охорона материнства і дитинства. Також у 2022 році був один пакет «Комплексна реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах», за пролікований випадок якого оплачували 33607 грн [9]. У 2023 році було розмежовано амбулаторну та стаціонарну реабілітаційну допомогу. Відтак за амбулаторні реабілітаційні послуги НСЗУ сплачуватиме 10 820 грн. А за стаціонарні – 19769 грн, при наданні реабілітаційних послуг за одним напрямом реабілітації. Якщо пацієнт отримує реабілітаційні послуги одночасно за кількома напрямами, то ставка складає 33607 грн [10].

5) Було затверджено законом забезпечувати виплату заробітної плати фармацевтичним працівникам та фахівцям з реабілітації державних та комунальних закладів охорони здоров'я не менше ніж 20000 гривень для осіб, які займають лікарські посади у закладах охорони здоров'я (крім лікарів-інтернів), посади фармацевтів у закладах охорони здоров'я (крім фармацевтів-інтернів), посади професіоналів у галузі охорони здоров'я у закладах охорони здоров'я та посади професіоналів з вищою немедичною освітою у сфері охорони здоров'я, не менше ніж 13500 гривень для осіб, які займають посади у закладах охорони здоров'я, віднесені єдиними кваліфікаційними вимогами до посад фахівців (крім лікарів-інтернів та фармацевтів-інтернів) [11].

З вище сказаного в Україні на жаль 24 лютого 2022 року різко з'явився стимул до швидкої появи потужних реабілітаційних закладів, які забезпечують збереження й покращення здоров'я громадян, генофонду нації та надання їм висококваліфікованої медичної допомоги. А також шляхом складних і постійно активних зусиль усіх структур і систем суспільства й держави, які беруть участь у вирішенні проблем збереження життя та здоров'я громадян, а також залученні механізмів публічного управління системою медичної реабілітації, які покращують ці результати.

В загальному, система медичної реабілітації має виконувати такі завдання [12]:

– функціональне відновлення (повне або компенсація при недостатньому чи відсутності відновлення);

– пристосування до повсякденного життя і праці;

– залучення до трудового процесу;

– диспансерний нагляд за реабілітованими, пристосування до повсякденного життя.

Разом з тим, необхідними трансформаційними заходами системи публічного управління сферою охорони здоров'я в Україні в умовах бойових дій та воєнного стану щодо реагування на вищезазначені виклики мають стати:

- врегулювання невирішених раніше питань нормативно-правового забезпечення психологічної та психотерапевтичної практики, її стандартизації, ліцензування і акредитації;

- приведення обсягів і якості підготовки та перепідготовки кадрів психологічних служб відповідно до потреб України як держави, що воює й перебуває у запровадженні

воєнного стану;

- суттєве розширення у відповідних наукових установах психологічного профілю сегменту прикладних досліджень, зорієнтованих на розроблення оригінальних авторських підходів, методик і технологій, яких потребує психологічна практика у воєнний та післявоєнний час;

- започаткування на державному рівні та системне проведення моніторингу масових настроїв і психоемоційного стану суспільства [13].

Список літератури

1. Скільки цивільних українців загинуло за час повномасштабної війни. Слово і діло: аналітичний портал. 9 березня 2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/09/infografika/suspilstvo/skilky-cyvilnykh-ukrayincziv-zahynulo-chas-rovnomasshtabnoyi-vijny>

2. Жовнірчик Ю., Долот В. та Антонов А. Основні напрями трансформації системи публічного управління сферою охорони здоров'я в Україні в умовах воєнного стану та збройної агресії російської федерації проти України. Державне управління та регіональний розвиток, (16), 443-465. <https://doi.org/10.34132/pard2022.16.08>

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації осіб, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України: Закон України від 01.04.2022 № 2168-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-20#n10>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги: Закон України від 01.07.2022 № 2347-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2347-20#n4>

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення доступності медичної та реабілітаційної допомоги у період дії воєнного стану: Закон України від 29.07.2022 № 2494-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-20#n48>

6. Про затвердження Порядку надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини, реабілітаційної допомоги із застосуванням телереабілітації на період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Наказ МОЗ від 17.09.2022 № 1695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1155-22#Text>

7. Про державний бюджет України на 2023 рік: Закон України від 3 листопада 2022 року № 2710-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>

8. Про державний бюджет України на 2022 рік: Закон України від 2 грудня 2021 року № 1928-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>

9. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 410 і від 29 грудня 2021 р. № 1440: Постанова КМУ від 04.11.2022 № 1268 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2022-%D0%BF#n2>

10. Як реалізовуватиметься Програма медичних гарантій у 2023 році. Національна служба здоров'я України. 30 грудня 2022 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-realizovuvatymetsia-prohrama-medychnykh-harantii-u-2023-rotsi>

11. Деякі питання оплати праці медичних, фармацевтичних працівників та фахівців з реабілітації державних та комунальних закладів охорони здоров'я: Постанова КМУ від 13.01.2023 № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2023-%D0%BF#n2>

12. Крупа В. В. Зміст та значення медичної реабілітації у загальній підготовці фахівця з фізичної реабілітації / В. В. Крупа. К., 2018. С. 126-130.

13. Слюсаревський, М. М. (2022). Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>